

Tirgus nepilnību sākotnēja (ex-ante) novērtējuma Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas perioda atbalstam finanšu instrumentu veidā,

B moduļa “Lauksaimniecība, lauku attīstība un mežsaimniecība”¹

papildinājums

“Nepieciešamā atbalsta pamatojums saimnieciskās darbības veicējiem, kuri darbojas lauksaimniecības un lauku attīstības jomā”

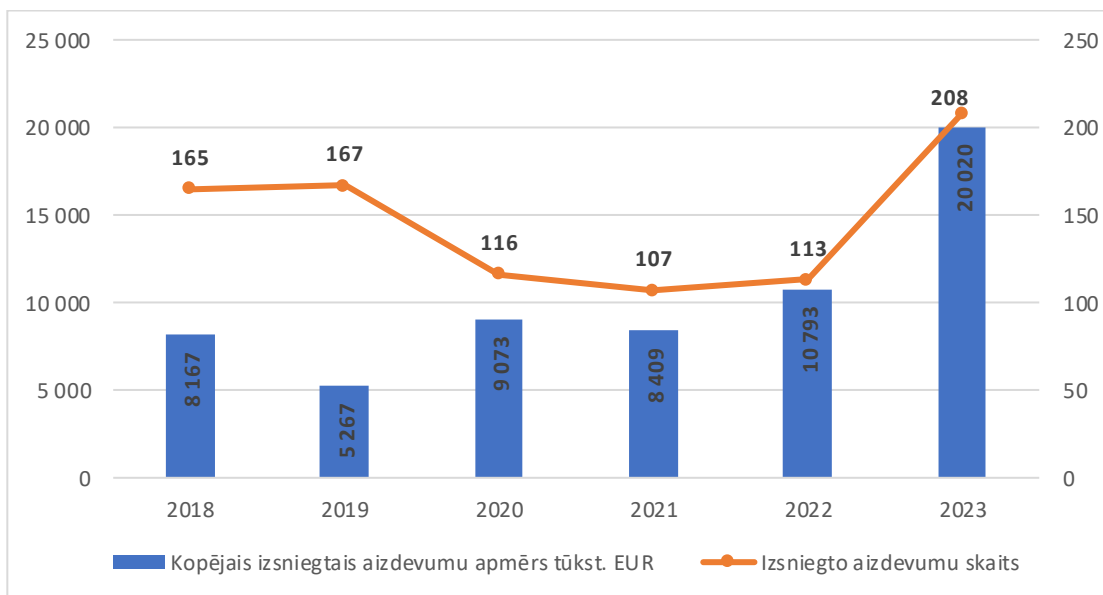
I. Lauksaimniecības un lauku attīstības jomā pašreiz pieejamais publiskais atbalsts finanšu instrumentu veidā

Latvijā jau kopš 2010.gada ir izstrādāta *valsts atbalsta programma apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniekiem*², kuru administrē akciju sabiedrība "Attīstības finanšu institūcija Altum" (turpmāk – sabiedrība "Altum"). Valsts atbalsta programmas apgrozāmo līdzekļu iegāde mērķis ir finansēt un stiprināt lauksaimniecības produktu ražotāju un lauksaimniecības pakalpojumu sniedzēju attīstību. Valsts atbalsts apgrozāmo līdzekļu aizdevumu iegādei ir svarīgs, lai lauksaimniekiem nepieciešamības gadījumā lauksaimniecības produkcijas ražošanas nodrošināšanai ir iespēja iegūt apgrozāmos līdzekļus, tādējādi stabilizējot saimniecības naudas plūsmu un nodrošinot ekonomisko attīstību. Aizdevumi tiek piešķirti lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, atzītām lauksaimniecības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām un atzītām ražotāju grupām.

Šobrīd valsts atbalsta programmai apgrozāmo līdzekļu iegādei piemēro *de minimis* atbalsta nosacījumus.

¹ ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda finanšu instrumentu sākotnējā (tirgus nepilnību) novērtējuma ziņojums: <https://www.zm.gov.lv/lv/es-fondu-2021-2027-gada-planosanas-perioda-finansu-instrumentu-sakotneja-tirgus-nepilnibu-novertejuma-zinojums>.

² Ministru kabineta 2019. gada 3. decembra noteikumi Nr. 582 “Kārtība, kādā īsteno valsts atbalsta programmu par aizdevumu piešķiršanu apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības, mežsaimniecības, zvejniecības un akvakultūras nozarē”.

1.attēls. Valsts atbalsta apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai ietvaros izsniegtais aizdevumu skaits un izsniegtā aizdevumu summa no 2018.gada līdz 2023.gadam.
Avots: Zemkopības ministrija pēc sabiedrības "Altum" datiem.

Ik gadu valsts atbalsta programmas apgrozāmo līdzekļu iegādei ietvaros izsniegtais apgrozāmo līdzekļu apmērs ir svārstījies no 5 līdz 10 milj. *euro*. Tomēr 2023.gadā valsts atbalsta programmas apgrozāmo līdzekļu iegādei ietvaros izsniegtais apgrozāmo līdzekļu apmērs ir ievērojami audzis un veido 20 milj. *euro*. Kopumā 2023.gadā ir izsniegti 208 aizdevumi apgrozāmo līdzekļu iegādei, kas ir gandrīz divas reizes vairāk nekā 2022.gadā. Turklāt tieši 2023.gada trešajā ceturksnī ir strauji palielinājies pieprasījums pēc apgrozāmo līdzekļu iegādes, jo 2023.gada trešajā ceturksnī kopumā ir izsniegts 151 aizdevums par kopējo aizdevumu summu 15 milj. *euro*.

Šobrīd atbalsta pretendentiem valsts atbalsta programmas apgrozāmo līdzekļu iegādei ietvaros tiek nodrošināta iespēja saņemt aizņēmumu apgrozāmo līdzekļu iegādei ar iespējami zemāku aizdevuma procenta likmi (sākot no 3.5%), tomēr aizdevuma likmes apmērs ir atkarīgs no katram atbalsta pretendētājam pieejamā *de minimis* apmēra.

Kopš 2018.gada veiksmīgi darbojas **Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programma**³, kuru administrē sabiedrība "Altum". Aizdevumu programmas mērķis ir veicināt iedzīvotāju iesaistīšanos saimnieciskajā darbībā un palielināt finanšu resursu pieejamību saimnieciskās darbības veicējiem lauksaimniecības un lauku attīstības jomā. Atbalsts aizdevumu veidā investīciju, zemes, kā arī apgrozāmo līdzekļu iegādei ir svarīgs, lai saimnieciskās darbības veicējiem Latvijas reģionos nepieciešamības gadījumā saimnieciskās darbības nodrošināšanai un attīstībai būtu iespēja iegūt finanšu līdzekļus investīcijām vai apgrozāmiem līdzekļiem, tādējādi nodrošinot ekonomisko attīstību un stabilizējot saimniecības naudas plūsmu. Aizdevumi tiek piešķirti visā Latvijas teritorijā, izņemot valstspilsētas, lauksaimniecības un lauku attīstības jomā juridiskai vai fiziskai personai, kura nodarbojas ar saimniecisko darbību vai plāno to uzsākt un kuras apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā bez saņemtā valsts un Eiropas Savienības atbalsta nepārsniedz 250 000 *euro*.

Nemot vērā augsto inflāciju valstī un cenu sadārdzinājumu, bija nepieciešams pārskatīt aizdevuma maksimālās summas, kuras 2023.gada nogalē tika palielinātas, sekojoši: aizdevuma maksimālā summa tika palielināta no 100 000 *euro* līdz 250 000 *euro*, savukārt apgrozāmo līdzekļu iegādei no 35 000 līdz 50 000 *euro*, apbūvētas un neapbūvētas zemes iegādei no 35 000 līdz 50 000

³ Ministru kabineta 2018. gada 24. jūlija noteikumi Nr. 446 "Noteikumi par lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programmu".

euro. Aizdevuma maksimālas summas palielinājums veicinās finanšu resursu pieejamību Latvijas reģionos. Aizdevumu programmas kopējas finansējums veido 30,4 milj. *euro* no tiem 24 milj. *euro* ir Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk – ELFLA) finansējums Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2022. gadam ietvaros. Ieviešot aizdevuma programmu sākot ar 2018. gada septembrī līdz 2023. gada 31. decembrim tika izsniegti 1360 aizdevumi 35,2 milj. *euro* apmērā. Vidējā aizdevuma summa, ieskaitot aizdevumus apgrozāmiem līdzekļiem ir 25 000 *euro*.

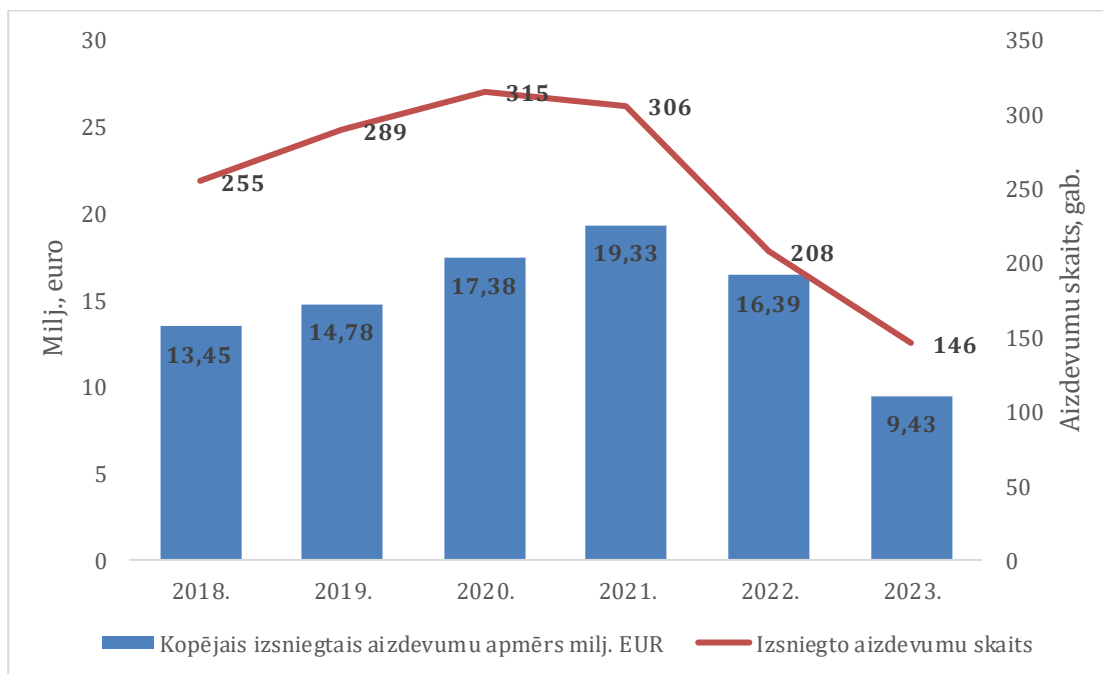
Nodrošināta ***Lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības garantiju programmas***⁴ (turpmāk - garantiju programma), lai veicinātu ilgtermiņa investīciju un apgrozāmo līdzekļu finanšu resursu pieejamību kredītiestādēs, kas veicina tostarp arī efektīvu Lauku attīstības pasākumu un intervencu ieviešanu. Tādējādi ir veicināta uzņēmumu efektivitāte un nodrošināta turpmāku investīciju ieplūšana uzņēmumos.

Līdz 2014. gadam garantiju programmu administrēja VAS “Lauku attīstības fonds”, kas galvenokārt izsniedza garantijas VAS „Latvijas Hipotēku un zemes banka” izsniegtajiem aizdevumiem lauksaimniekiem. Savukārt sākot ar 2015. gadu garantiju piešķiršanu komercbanku izsniegtajiem aizdevumiem veic sabiedrība “Altum”. No 2015. gada ik gadu vidēji izsniegtas 17 garantijas. Sākot ar 2014. gadu garantiju programmā vērojams straujš izsniegto garantiju kritums, kur 2019. gadā tika izsniegtas tikai 10 garantijas. Savukārt jau 2020. gadā izsniegto garantiju skaits gandrīz dubultojās sasniedzot 18 izsniegtās garantijas. Pieprasījuma palielināšanos pēc sabiedrības “Altum” garantijām veicināja Covid-19 negatīvās ietekme, kuras dēļ komercbankas sāka piesardzīgāk finansēt investīciju projektus. Būtiski, ka tieši 2020. gadā garantiju apmērs veidoja 7,2 milj. *euro*, kas ir trīs reizes vairāk nekā 2019. gadā. Vismazākais izsniegto garantiju skaits bija 2023. gadā, kad sabiedrība “Altum” lauksaimniekiem par kredītiestāžu piešķirtajiem aizdevumiem izsniedza tikai 7 garantijas par 4,2 milj. *euro*. Garantiju programmas ietvaros līdz 2023. gada 31. decembrim bija spēkā 48 garantijas par kopējo summu 11,95 milj. *euro*.

Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejama ***valsts aizdevumu programma lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) iegādei***⁵. Programmas mērķis ir sniegt iespēju iegādāties lauksaimniecības zemi lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, mazināt tirgus nepilnību un dot iespēju saņemt kredītu mazām saimniecībām, kuras komercbankas nekreditē. Tā kā iegādātā LIZ ir jāizmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, šī atbalsta programma ir efektīvs līdzeklis LIZ izmantošanas palielināšanai un ieņēmumu iegūšanai no šīs platības, tādējādi ilgtermiņā pozitīvi ietekmējot Latvijas ekonomiku kopumā. Lauksaimnieki pārsvarā izmanto to, lai iegādātos savā īpašumā līdz šim nomāto zemi. Turklāt valsts aizdevumu programma LIZ iegādei nodrošina saimniecību turpmākās darbības stabilitāti nākotnē attiecībā uz galvenā ražošanas resursa – zemes – pieejamību. Ja lauksaimnieks nav faktiskais zemes īpašnieks, pastāv risks un nedrošība saimniecību nākotnes darbības nodrošināšanai, jo zemes faktiskais īpašnieks var nolemt zemi pārdot. Aizdevumu pieejamība īpaši ir nozīmīga tām mazajām un vidējām saimniecībām, kurām ir ekonomiski pamatoti saimnieciskās darbības attīstības plāni, bet kuras trūkstošā nodrošinājuma dēļ nav pievilcīgas komercbankām. Pēc sabiedrības “Altum” sniegtās informācijas, no 2012. gada 1. jūlija līdz 2023. gada 31. decembrim, izmantojot šo programmu, lauksaimnieki iegādājušies aptuveni 60 000 ha zemes. Praksē vidējā aizdevuma summa pēdējos gados ir 55 – 79 tūkst. *euro*.

⁴ Ministru kabineta 2019. gada 8. janvāra noteikumi Nr. 9 "Lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības garantiju programmas noteikumi".

⁵ Ministru kabineta 2018. gada 22. maija noteikumi Nr. 295 "Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai".

2.attēls. Va lsts atbalsta programmas lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) iegādei ietvaros izsniegtais aizdevumu skaits un izsniegtā aizdevumu summa no 2018.gada līdz 2023.gadam.

Avots: Zemkopības ministrija pēc sabiedrības "Altum" datiem.

Līdz 2021.gadam izsniegto aizdevumu skaits pieaudzis, taču pēdējos divos gados, ņemot vērā gan ģeopolitisko, gan klimatisko apstākļu ietekmi, saimniecībām ir mazāk brīvo līdzekļu, un pieprasījums pēc aizdevumiem zemes iegādei samazinājies. Tomēr, neskatoties uz samazinājumu, programmas izmantošana veiksmīgi turpinājusies. Aizdevuma iespējas izmanto sīkie un mazie ražotāji, 2023.gadā divi no aizdevumu saņēmējiem lauksaimniekiem bija mazie lauksaimnieki un pārējie – sīkie.

Sākot ar 2025.gada I. pusgadu plānots ieviest jaunu atbalsta programmu **aizdevumi ar kapitāla atlaidi lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicējiem** Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plāna 2023.-2027. gadam (turpmāk – KLP stratēģiskais plāns) ietvaros, izmantojot ELFLA finansējumu 31 milj. euro apmērā. Atbalsts aizdevumu veidā tiks paredzēts investīciju, zemes, kā arī apgrozāmo līdzekļu iegādei, lai saimnieciskās darbības veicējiem Latvijas reģionos nepieciešamības gadījumā saimnieciskās darbības nodrošināšanai un attīstībai būtu iespēja iegūt finanšu līdzekļus, tādējādi nodrošinot ekonomisko attīstību un stabilizējot saimnieciskās darbības veicēja naudas plūsmu. Aizdevumi tiek piešķirti visā Latvijas teritorijā, izņemot valstspilsētas, lauksaimniecības un lauku attīstības jomā juridiskai vai fiziskai personai, kura nodarbojas ar saimniecisko darbību vai plāno to uzsākt un kuras apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā bez saņemtā valsts un Eiropas Savienības atbalsta nepārsniedz 250 000 euro. Investīciju aizdevums maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem līdz 250 000 euro ar pamatsummas daļējas dzēšanas iespējam. Kapitāla atlaide ir līdz 50% no aizdevuma summas, kuru piešķir aizdevuma pamatsummas daļējai dzēšanai, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Atbalstu kapitāla atlaides veidā aizdevuma līguma ietvaros var sniegt pēc projekta pilnīgas pabeigšanas, ja projekta īstenošanas rezultātā tiks sasniegti plānotie rādītāji. Ministru kabineta noteikumi par programmu aizdevumiem ar kapitāla atlaidi lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicējiem šobrīd ir izstrādē.

II. Situācijas raksturojums Latvijas tautsaimniecībā, t.sk. lauksaimniecībā

Inflācijai 2023.gadā bija pievērsta pastiprināta uzmanība Latvijā, jo straujais patēriņa cenu pieaugums, kas aizsākās vēl 2022. gadā, būtiski ietekmēja ekonomikas attīstību, mazinot Latvijas iedzīvotāju pirktspēju. 2023. gadā, visa gada garumā Latvijā bija vērojama lejupvērsta inflācijas dinamika. Ja 2023. gada sākumā inflācija Latvijā bija augstākā eirozonā, tad gada beigās tā bija viena no zemākajām. Vidējā inflācija 2023.gadā veidoja 8,9%⁶. Lai arī 2023.gadā inflācija bija būtiski mazāka nekā 2022. gadā, tomēr joprojām to var uzskatīt par ļoti augstu inflāciju, kas bremzēja tautsaimniecības attīstību.

Augsta inflācija, zema pirktspēja un cenu sadārdzinājums ietekmēja arī kreditēšanas piedāvājumu. Viens no zemās kreditēšanas aktivitātes iemesliem ir problēmas ar finansējuma pieejamību. Finansiāli ierobežoto uzņēmumu īpatsvars Latvijā ir aptuveni divas reizes lielāks nekā Eiropas Savienībā (ES) vidēji. Par finansiāli ierobežotiem tiek uzskatīti tie uzņēmumi, kuri pieteicās ārējam finansējumam, bet to nesaņēma, saņēma mazāk, nekā gaidīts, vai arī nepieteicās iespējama atteikuma vai augstas cenas dēļ. ES vidēji par finansiāli ierobežotiem ir uzskatāmi aptuveni 6% uzņēmumu, bet Latvijā - līdz pat 16% uzņēmumu. Galvenie uzņēmumu neapmierinātības iemesli, piesaistot ārējo finansējumu, ir pārmērīgas ķīlas prasības un augsta finansējuma cena. Kredītu procentu likmes Latvijā jau ilgstoši ir bijušas starp augstākajām eirozonā⁷. Turklāt arī procentu likmju dinamika Latvijā ir atšķiršusies no citām eirozonas valstīm. No 2014. līdz 2022.gadam kredītu procentu likmes vairākumā eirozonas valstu būtiski samazinājās, bet Latvijā tās nemainījās. Kopš 2022.gada vidus, pieaugot galvenajām Eiropas Centrālās bankas procentu likmēm, kredītu procentu likmes palielinājušās visās eirozonas valstīs.

Lauksaimniecības nozari 2023. gadā turpināja ietekmēt vairāku ekonomisko un klimatisko apstākļu kopums. Kritiskā situācija, kāda izveidojās lauksaimniecības nozarē saistībā ar vairāku apstākļu kopumu (ražošanai svarīgo resursu un izejvielu cenu ievērojamu kāpumu vienlaikus ar produktu – piena, liellopu gaļas un graudaugu – iepirkuma cenu samazināšanos, 2023. gada pavasara salnu, sausuma un vasarā krusas nodarīto postījumu ietekmē ražas samazinājumu), kas apdraud lauksaimniecības produktu ražošanas nozares uzņēmumu ekonomisko dzīvotspēju. Turklāt lauksaimniecības sektors 2023. gadā joprojām saskarās ar ražošanas resursu lielajām cenām: ražošanas resursu cenu indeksi 2023. gadā turpina saglabāties ievērojami augstāki nekā lauksaimniecības produktu cenu indeksi. 2022. gada ražošanas resursu izmaksu sadārdzinājums ir bijis nozīmīgs un ievērojami pārsniedzis saražotās produkcijas sadārdzinājumu, un šāda tendence ir saglabājusies arī 2023. gadā.

Zemkopības ministrija īstenoja izvērtējumu, lai noteiktu nelabvēlīgās tirgus un klimatiskās situācijas visvairāk skartās nozares Latvijā. Zemkopības ministrijas veiktā analīze par visvairāk skartajām lauksaimniecības nozarēm Latvijā, liecina, ka kopējie lauksaimniecības nozares ekonomiskie zaudējumi 2023. gadā, kurus noteica vairāku ekonomisko un klimatisko apstākļu mijiedarbība, veido 412,32 milj. EUR. Vislielākie zaudējumi monetārā izteiksmē ir piena lopkopības un graudkopības nozarei, attiecīgi 129,25 milj. EUR un 106,43 milj. EUR, kurām seko ganāmo mājlopu (liellopu, aitu, kazu un zirgu) (84,94 milj. EUR), lopbarības kultūru (56,51 milj. EUR), rapša (20,53 milj. EUR), augļu un ogu (11,82) un kartupeļu (2,84 milj. EUR) audzēšanas nozare.

⁶ Finanšu ministrijas dati <https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-videja-gada-inflacija-2023-gada-bija-89>

⁷ Latvijas Bankas dati <https://www.bank.lv/aktualitates-banklv/zinas-un-raksti/jaunumi/16480-noguldijumu-un-kreditu-likmes-latvija-un-eiro-zona>

III. Zemkopības ministrijas priekšlikums sniegt atbalstu lauksaimniecības un lauku attīstības jomā finanšu instrumentu veidā

Zemkopības ministrija rosina iekļaut KLP stratēģiskajā plānā Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programmu un atbalsta programmu apgrozāmo līdzekļu iegādei. Ņemot vērā, ka abās atbalsta programmās atbalsts tiek sniegts saskaņā ar Komisijas 2013. gada 18. decembra Regulu Nr. 1408/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam lauksaimniecības nozarē, konstatēts, ka atbalsta pretendentiem strauji pieaug izlietotais *de minimis* atbalsta apjoms. Papildus tam, strauji samazinās kumulatīvais atbalsta kopējais *de minimis* atbalsta finansējums Latvijai, kā ES dalībvalstij, un var būt nepietiekams. Tādēļ, lai nodrošinātu šo programmu nepārtrauktību, kas ir ļoti svarīgi finanšu resursu pieejamībai lauksaimniekiem, lai nodrošinātu savu saimniecisko darbību, ir nepieciešams KLP SP ietvaros ieviest divus jaunus finanšu instrumentus - aizdevumam lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicējiem līdz 250 000 euro un arī apgrozāmo līdzekļu iegādei.

KLP SP ietvaros aizdevumu programma “Aizdevumi ar kapitāla atlaidi lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicējiem”

Programma paredzēta investīciju atbalstam, dzīvnieku, viengadīgu augu iegādei, kā arī zemes iegādei līdz 10% apjomā no projekta kopējam attiecināmām izmaksām.

Finansējuma avots	ES fondu finansējums: Zemkopības ministrijas KLP stratēģiskā plāna ietvaros ELFLA finansējums 2023.-2027.gadam, valsts budžeta finansējums ar saistībām pret EK - minēta ELFLA finansējuma 2023.-2027.gadam atmaksas.
Finansējums	35 000 000 <i>euro</i>
Sviras efekts	ALTUM plānotais finanšu instrumenta sviras efekta multiplikators ir indikatīvi 1.00 ⁸ , kas ir aprēķināts kopējo piesaistīto finansējuma apjomu, dalot ar izmantoto publisko līdzekļu apjomu. Šis sviras efekta multiplikators neatspoguļo finansējumu, kas tiks piesaistīts atbalstītā projekta līmenī (gala saņēmēja paša līdzdalība).
Gala labuma guvēji	Fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar saimniecisko darbību un kuras rīcībā ir ražošanas resurss standarta izlaides vērtībā vai apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā nepārsniedz 250 000 <i>euro</i> , neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu
Finanšu produkta apraksts	Investīciju aizdevums maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem līdz 250 000 <i>euro</i> ar pamatsummas daļējas dzēšanas iespējam. Kapitāla atlaide ir līdz 50% no aizdevuma summas, kuru piešķir aizdevuma pamatsummas daļējai dzēšanai, bet ne vairāk kā 100 000 <i>euro</i> . Atbalstu kapitāla atlaides veidā aizdevuma līguma ietvaros var sniegt pēc projekta pilnīgas pabeigšanas, ja projekta īstenošanas rezultātā tiks sasniegti plānotie

⁸ Sviras efekts var tikt precizēts pēc aizdevumu programmas “Aizdevumi ar kapitāla atlaidi lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicējiem” rādītāju novērtējuma.

	rādītāji. Papildus šīs programmas ietvaros ir pieejams aizdevums apgrozāmiem līdzekļiem līdz 100 000 <i>euro</i> , nepiemērojot kapitāla atlaidi.
Ieguldījumu reģions	ALTUM sniedz aizdevumus saimnieciskās darbības veicējiem, kuri īsteno projektus visā Latvijas teritorijā, izņemot valstspilsētās
Finansējuma izmantošana	Aizdevumu piešķir ekonomiski dzīvotspējīgu projektu īstenošanai – investīcijām un apgrozāmo līdzekļu iegādei.
Sagaidāmais ieguvums	Kapitāla atlaide nodrošinās ātrāku aizdevumu atmaksu un papildu veicinās projekta sekmīgu īstenošanu, iepļānoto rādītāju sasniegšanu, veicinās pozitīvas finanšu plūsmas nodrošināšanu lauku saimniecībās un arī veicinās lauku saimniecību straujāko attīstību, jo tādējādi tiks samazināts atmaksājama aizdevuma apjoms. Kombinēto finanšu instrumentu izmantošana lauksaimniecības attīstībā nodrošinās nozares uzņēmumu pakāpenisku pāreju no atbalsta grantu formā uz atbalstu aizdevumu formā, tādējādi veicinot uzņēmējdarbību. Granta komponentes sasaiste ar lauksaimniecības kopējo politiku, klimata un biznesa mērķu izpildi veicinās uzņēmumu pievēršanos kompleksiem darbības mērķiem un palīdzēs nodrošināt uzņēmumu darbības ilgtspēju.
Ieviešanas modelis	Aizdevumus izsniedz ALTUM, kas šī uzdevuma izpildē ir Zemkopības ministrijas funkcionālā pakļautībā.

Aizdevumu programma “Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevumi”

Programma ir paredzēta investīciju atbalstam, dzīvnieku, viengadīgu augu iegādei, kā arī zemes iegādei līdz 10% apjomā no projekta kopējam attiecināmām izmaksām.

Finansējuma avots	Valsts budžeta finansējums ar saistībām pret EK: Latvijas Lauku attīstības programmas 2014. – 2020. atmaksātais finansējums.
Finansējums	30 000 000 <i>euro</i>
Sviras efekts	ALTUM plānotais finanšu instrumenta sviras efekta multiplikators ir indikatīvi 1.00 ⁹ , kas ir aprēķināts kopējo piesaistīto finansējuma apjomu, dalot ar izmantoto publisko līdzekļu apjomu. Šis sviras efekta multiplikators neatspoguļo finansējumu, kas tiks piesaistīts atbalstītā projekta līmenī (gala saņēmēja paša līdzdalība).

⁹ Sviras efekts var tikt precizēts pēc aizdevumu programmas “Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevumi” rādītāju novērtējuma.

Gala labuma guvēji	Juridiska vai fiziska persona, kura nodarbojas ar kura lauksaimniecisko darbību vai plāno to uzsākt un kuras apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā bez saņemtā valsts un Eiropas Savienības atbalsta nepārsniedz 250 000 <i>euro</i> .
Finanšu produkta apraksts	Investīciju aizdevums maziem un vidējiem lauku uzņēmējiem līdz 250 000 <i>euro</i> . Papildus ir pieejams aizdevums apgrozāmiem līdzekļiem līdz 100 000 <i>euro</i> .
Ieguldījumu reģions	ALTUM sniedz aizdevumus saimnieciskās darbības veicējiem, kuri īsteno projektus visā Latvijas teritorijā, izņemot valstspilsētās
Finansējuma izmantošana	Aizdevumu piešķir ekonomiski dzīvotspējīgu projektu īstenošanai – investīcijām un apgrozāmo līdzekļu iegādei
Sagaidāmais ieguvums	Ministru kabineta 2018. gada 24.jūlija noteikumi Nr. 446 “Noteikumi par lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības saimnieciskās darbības veicēju aizdevumu programmu”
Ieviešanas modelis	Finanšu instrumentu izmantošana lauksaimniecības attīstībā nodrošinās nozares uzņēmumu pakāpenisku pāreju no atbalsta grantu formā uz atbalstu aizdevumu formā, tādējādi veicinot uzņēmējdarbību.
Ieviešanas modelis	Aizdevumus izsniedz ALTUM, kas šī uzdevuma izpildē ir Zemkopības ministrijas funkcionālā pakļautībā.

Aizdevumu programma “Aizdevumi apgrozāmo līdzekļu iegādei”

Programma ir paredzēta vidējām un lielām lauku saimniecībām, kooperatīvām sabiedrībām un ražotāju organizācijām apgrozāmo līdzekļu iegādei, kā arī tā ir paredzēta mazajām un vidējām lauku saimniecībām, kas neizpilda aizdevumu programmas “Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevumi” nosacījumus.

Finansējuma avots	Valsts budžets, tai skaitā valsts budžeta finansējums ar saistībām pret EK: Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam atmaksātais finansējums un Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam atmaksātais finansējums
Finansējums	40 000 000 <i>euro</i>
Sviras efekts	Multiplikators tiek izmantots, lai aprēķinātu proporciju starp ALTUM finansējumu un izsniegto aizdevumu kopsummu. Multiplikatoru ALTUM pārskata kopā ar programmas riska novērtējumu, kā arī pie MK noteikumu izmaiņām. Uz ziņojuma sagatavošanas brīdi sviras efekta multiplikators ir 5 ¹⁰ .

¹⁰ Sviras efekts var tikt precizēts pēc aizdevumu programmas “Aizdevumi apgrozāmo līdzekļu iegādei” rādītāju novērtējuma.

Gala labuma guvēji	<ul style="list-style-type: none"> • fiziska vai juridiska persona, kas ražo Līguma par Eiropas Savienības darbību I pielikumā minētos produktus; • kooperatīvās sabiedrības, kas darbojas lauksaimniecības nozarē un kurām piešķirts atbilstības statuss atbilstoši normatīvajiem aktiem par kooperatīvo sabiedrību atbilstību; • ražotāju organizācijas, kas atzītas normatīvajos aktos par ražotāju organizāciju atzīšanu un atbalsta piešķiršanu noteiktajā kārtībā.
Finanšu produkta apraksts	Maksimālo apmēru aizdevumam apgrozāmo līdzekļu iegādei nosaka nacionālos normatīvajos aktos. Šī aizdevumu programma tiks īstenota no papildu valsts budžeta līdzekļiem.
Ieguldījumu reģions	Nav reģionālā ierobežojuma, pakalpojums sniedzams Latvijā.
Finansējuma izmantošana	Aizdevumu piešķir ekonomiski dzīvotspējīgu projektu īstenošanai – apgrozāmo līdzekļu iegādei.
Normatīvā bāze	Ministru kabineta 2019.gada 3.decembra noteikumi Nr. 582 “Kārtība, kādā īsteno valsts atbalsta programmu par aizdevumu piešķiršanu apgrozāmo līdzekļu iegādei lauksaimniecības, mežsaimniecības, zvejniecības un akvakultūras nozarē”
Sagaidāmais ieguvums	Finanšu instrumentu izmantošana lauksaimniecības attīstībā nodrošinās nozares uzņēmumu pakāpenisku pāreju no atbalsta grantu formā uz atbalstu aizdevumu formā, tādējādi veicinot uzņēmējdarbību.
Ieviešanas modelis	Aizdevumus izsniedz ALTUM, kas šī uzdevuma izpildē ir Zemkopības ministrijas funkcionālā pakļautībā.

Mainoties finanšu tirgus situācijai vai paredzot tirgus nepilnību Zemkopības ministrija veic grozījumus vai papildinājumus tirgus nepilnību izvērtējumā un iesniedz to informācijai Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam uzraudzības komitejā, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regulas (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai 58.panta 3.punktu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 2. decembra Regulas (ES) 2021/2115, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 124.panta 3.punkta “c” apakšpunktu.